

Techniki plastyczne stosowane w przedszkolu

Zadaniem wychowania estetycznego jest nie tylko kształcenie wrażliwości na piękno w przyrodzie i w sztuce, rozwijanie zdolności estetycznego postrzegania oraz kształcenie smaku estetycznego, lecz również rozszerzanie i pogłębianie świadomości istnienia oraz celu działania każdego człowieka.

Wychowanie plastyczne jest jedną z form wychowania estetycznego. Kształtuje i rozwija wrażliwość na piękno kształtów i barw otaczającej rzeczywistości poznawalnej zmysłami oraz kształci smak artystyczny przez poznawanie dzieł sztuki plastycznej. Równocześnie wychowanie plastyczne pobudza i rozwija umiejętność wyrażania swojego osobistego (indywidualnego i emocjonalnego) stosunku do rzeczywistości za pomocą linii i plamy, barwy i kształtu. Pobudza wyobraźnię i wyzwala inicjatywę twórczą, kształtuje osobowość oraz wzbogaca przeżycia. Ponadto rozszerza horyzonty myślowe i rozbudza potrzebę kontaktu z dziełami sztuki.

W przedszkolu wychowanie plastyczne stanowi zespół czynności wychowawczych, których celem jest zapoczątkowanie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju możliwości twórczych dziecka.

Podstawowymi zadaniami wychowania plastycznego w przedszkolu są:

- rozwijanie swobody w posługiwaniu się linią i plamą, kształtem i barwą na płaszczyźnie i w przestrzeni – w różnych technikach plastycznych,
- uwrażliwienie dziecka na zjawiska otaczającej rzeczywistości – na światło, barwę, bryłę, linię, fakturę, ruch i przestrzeń, zapoczątkowanie pierwszych kontaktów z pięknem przyrody i sztuki.

Te zadania spełniają wielorakie funkcje:

-kształtowanie postawy i inwencji twórczej dziecka

-rozwijanie różnych form myślenia i postrzegania

-pobudzanie i pogłębianie uczuć i doznań

-rozwijanie zdolności emocjonalnego przeżywania wartości estetycznych

-kształtowanie harmonijnie rozwiniętej osobowości

-wdrażanie do codziennego stosowania zasad estetyki w swym otoczeniu

-terapeutyczne – usuwanie zahamowań i poczucia niepewności, uczenie wiary we własne siły, we własne możliwości twórcze.

Ekspresja rysunkowa dziecka w wieku przedszkolnym jest przejawem jego aktywności życiowej, wywołanej pragnieniem poznania otaczającej rzeczywistości. Źródłem tej spontanicznej twórczości jest naturalna u dziecka potrzeba ruchu i działania oraz podświadoma potrzeba ekspresji, czyli potrzeba wyrażenia rysunkiem swych myśli, przeżyć i emocji.

Techniki plastyczne, czyli całokształt środków i czynności związanych z twórczością plastyczną oraz wiedzą o nich, decydują o prawidłowym przebiegu zajęć z dziećmi w przedszkolu i ich dobrych rezultatach.

Każda technika plastyczna posiada specyficzne właściwości i wymaga od dziecka odpowiednich umiejętności i sprawności oraz określonego sposobu postępowania zarówno nauczyciela jak i dziecka.

TECHNIKI RYSUNKOWE

Rysowanie kredką świecową.

Jest techniką łatwą i atrakcyjną, bardziej odpowiednią dla dziecka w młodszym wieku przedszkolnym niż rysowanie kredkami drewnianymi.

Rysunek kredką świecową może mieć charakter linearny lub malarski. Rysunek

o charakterze linearnym dziecko wykonuje kredką w takim kolorze, aby rysowane przez nie linie kontrastowały z tłem rysunku (*tło jasne kredka ciemna, tło ciemne kredka jasna*).

Rysunek o charakterze malarskim dziecko osiągnie tworząc plamy barwne przez przesuwanie kredki całą jej długością po powierzchni arkusza lub przez skupienie

i zagęszczenie kresek o dowolnej fakturze.

Rysowanie kredkami drewnianymi.

Jest bardziej odpowiednią techniką w drugiej fazie wieku przedszkolnego, kiedy dziecko przygotowuje się do nauki pisania. W trakcie rysowania takimi kredkami rozmaitych kombinacji linii, konturów dowolnych figur lub przedmiotów i postaci dziecko zdobywa sprawności manualne. Uczy się prawidłowo trzymać kredkę i precyzyjnie się nią posługiwać. W tym celu należy zwracać uwagę, aby dziecko trzymało kredkę w taki sposób w jaki się trzyma narzędzie do pisania.

Rysowanie węglem.

Pozwala dziecku uzyskać rozmaite efekty rysunkowo – fakturowe np. może ono wykonać rysunek linearny o ostrej, mocnej kresce lub rysunek bardziej malarski z przewagą miękkich plam o mniej lub bardziej intensywnym walorze. Dziecko w wieku przedszkolnym należy zachęcać do rysowania na dużych arkuszach

papieru. Technika ta pozwala na prowadzenie linii z całym rozmachem ręki w różnych kierunkach i zestawiania kresek i plam w silnych kontrastach z tłem rysunku.

Rysowanie świecą Potrzebny wzór malujemy świecą, a następnie całą powierzchnię kartki malujemy farbą.

TECHNIKI MALARSKIE

Malowanie farbami należy do podstawowych technik plastycznych rozwijających malarskie umiejętności dziecka w wieku przedszkolnym.

Malowanie pędzlem

W przedszkolu dziecko powinno zapoznać się z pędzlami o różnych wielkościach, rodzajach i umieć się nimi posługiwać. Ze względu na wiek i umiejętności dziecka najbardziej odpowiednie do malowania są duże arkusze papieru. Dziecko rysuje na nich szerokimi ruchami całej ręki. W trakcie malowania należy zwracać uwagę na prawidłowe trzymanie pędzla.

Malowanie słonką

Słonkę z jednej strony zatykamy modeliną. Maczając w farbie rozcieńczonej wodą pokrywamy obrazek punktami.

Dmuchiwanie plamy, czyli malowanie słonką

Dziecko rozlewa kilka kolorowych plam tuszu na kartkę. Następnie za pomocą słonki, dmucha na rozlany tusz, spiesząc się, aby nie wysechł.

Rysowanie grzebieniem na podkładzie z farby i mąki (*malowanie ciastem*)

„Kolorowe ciasto” rozsmarowujemy na kartce, następnie zeskrobujemy ciasto grzebieniem lub przygotowaną tekturą, tworząc na nim wzory i obrazki.

Mokre w mokrym Kartkę papieru zwilżamy wodą i malujemy na niej potrzebne kształty farbami. Po wyschnięciu możemy rysunek obrysować konturem.

Odciski dłoni Wylej na talerz trochę farby. Umocz w farbie dłoń, potem przyciśnij do kartki.

Odbijanki ze sznurka Sznurek moczymy w farbie przyciskamy kartką.

Frottage (frotaż) Prosta technika polegająca na malowaniu ciekawej i zróżnicowanej faktury (*np. liście*) farbami i odciskaniu jej na kartce.

Odbijanie na papierze gazą, tiulem, koronką Zamalowujemy kartkę papieru i odbijamy dowolnym materiałem wzory.

Wydrapywanka Wydrapywanie kształtu rysunku (*tło może być pomalowane dwoma lub trzema kolorami*)

Wydrapywanka na czarnym tle Całą kartkę papieru dzieci rysują miejsce przy miejscu kredką świecową, nakładając kredkę na kredkę. Całość malujemy czarnym tuszem lub farbą. Po wyschnięciu dzieci wydrapują dowolne kształty.

Grafika Wykonanie płytki graficznej (*matrycy*), utworzenie na niej potrzebnego wzoru za pomocą rylca, pomalowanie go tuszem, farbą i odbicie na kartce.

Technika wikolowej tkaniny

Do wykonania pracy plastycznej w tej technice potrzebne są: tektura, biała tkanina, klej wikol, woda, farby plakatowe (*tempery*). Przygotowujemy tkaninę wymiarem trochę większą niż tektura. Tkaninę zanurzamy w roztworze wody i kleju wikolu (0,5 kleju, 0,5 wody). Następnie mokrą tkaninę układamy na tekturze starając się uformować ją tak, żeby powstały ciekawe efekty fakturowe.

Na tak przygotowanym podłożu można już malować farbami. Formowanie tkaniny może być inspirowane tematem, który chcemy malować.

Po wyschnięciu klej utwardza tkaninę i powstaje trwała praca plastyczna o ciekawej fakturze.

FORMOWANIE I KONSTRUOWANIE

Lepienie i formowanie z gliny lub masy solnej

Dziecko w przedszkolu powinno lepić formy z kawałków gliny lub masy solnej nie mniejszych od wielkości dużej pomarańczy. Dziecko intuicyjnie dobrze wyczuwa bryłę, zarówno gdy lepi i rzeźbi z całego kawałka jak i wtedy, gdy drobne części łączy w większą bryłę.

Lepienie i formowanie z plasteliny

Dzieci w dowolny sposób ugniatają plastelinę.

Malowanie plasteliną Dany wzór malujemy plasteliną, nakładając ją palcami. Plastelina powinna być miękka, aby dobrze się nakładała.

Masa papierowa

Rozdrobnione kawałki papieru moczymy w przygotowanym kleju. Dzieci tworzą ulepanki wg własnych pomysłów.

Układanie materiałów przyrodniczych na podłożu z plasteliny lub masy solnej

Przygotowujemy sobie podłoże z plasteliny lub masy solnej i na tym podłożu układamy różnorodny materiał przyrodniczy, możemy także układać kawałki gazet, drobnych przedmiotów dekoracyjnych.

TECHNIKI WYCINANKOWE

Wymagają od dziecka umiejętności posługiwania się nożyczkami i wycinania formy zamierzonej wprost z papieru kolorowego bez uprzedniego narysowania kształtu tej formy.

Wydzieranka

Powstaje przez wydzieranie formy wprost z papieru bezpośrednio palcami. Ten sposób postępowania pozwala dziecku uzyskać formy różnobarwne o niesprecyzowanym konturze.

Wycinanka z materiału

Wycięte formy bezpośrednio z materiału dziecko układa na tekturze tworząc określoną kompozycję po czym je nakleja.

Cięcie i składanie Pociętą na części widokówkę, obrazek czy zdjęcie z kolorowej gazety układamy w ciekawe kompozycje i przyklejamy na wyznaczoną powierzchnię.

Formowanie ze sznurka Z pociętego na różne kawałki sznurka formujemy postacie ludzkie lub inne, możemy także wyciąć koła i okręcać je sznurkiem.

TECHNIKI COLLAGE (KOLAŻ) I DRUKOWANIE STEMPEM

Dziecko dobiera różne materiały i zestawia ze sobą wg własnej koncepcji, tworzy z nich kompozycje (*odpadów tkanin, skór, falistej tektury, papierów, gazet, ścinków tekstylnych*), łącząc je nieraz z rysunkiem lub malunkiem.

Do drukowania można użyć stempla z ziemniaka, zmiętego papieru, szmatki, zagiętej tekturki, kłębka waty, korka.

TECHNIKA KALKOGRAFU

Na przygotowany przez dzieci rysunek i naklejone elementy (*mogą być wycięte z tapety*), nałożona zostaje kalka maszynowa stroną kalkującą do góry. Wszystko to zostaje przeprasowane gorącym żelazkiem (*przez osobę dorosłą*).

ORIGAMI – SZTUKA SKŁADANIA PAPIERU

Dzieci pod „dyktando” nauczyciela składają proste elementy.

Stosowanie różnorodnych technik plastycznych w pracy z dziećmi wpływa na wzrost zainteresowania pracą plastyczną, pobudza do twórczego działania i ekspresji.

Literatura:

„*Twórczość plastyczna dziecka w wieku przedszkolnym*” - Jadwiga Cybulska – Piskorek, WSiP, W - wa 1976

„*Każde dziecko to potrafi – Sto pomysłów na sztukę*” - H. Burnford, N. Wright, P. Harrison. Delta, W- wa 1996

Opracowała:

Bożena Pawelkiewicz

Źródło: <http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU8657>